ZİHİNSEL YETERSİZLİĞİ OLAN ÖĞRENCİLERİN BİLGİ VEREN METİNLERİ ANLAMALARINDA UYARLANMIŞ ÇOK ÖGELİ BİLİŞSEL STRATEJİ ÖĞRETİMİNİN ETKİLİLİĞİ

ÖZET

Bu araştırmanın amacı; zihinsel engelli öğrencilerin bilgi veren metin türlerinden tanımsal metinleri anlamalarında Uyarlanmış Çok Ögeli Bilişsel Strateji Öğretimi'nin etkililiğini belirlemektir. Çok Ögeli Bilişsel Strateji Öğretimi metin yapısı öğretimi, okuma öncesi, sırası ve sonrası okuduğunu anlama stratejilerini içermektedir. Çok Ögeli Bilişsel Strateji Öğretiminde yer alan stratejilerinin oluşturulmasında Englert & Mariage'nin (1991) geliştirdiği ve POSSE olarak isimlendirdikleri strateji öğretim modelinden yararlanılmıştır. Ayrıca öğretim Kendini Düzenleme Strateji Gelişimi Yaklaşımı'nın (Graham & Haris, 2005; Mason, 2004; Mason, Moadan, Hedin, & Corso, 2006) öğretim aşamalarına göre düzenlenerek uyarlanmıştır.

Araştırmaya Ankara'da kaynaştırma sınıflarına devam eden üç zihinsel engelli öğrenci katılmıştır. Öğrenciler 12 ila 13 yaş arasındadır. Bir öğrenci 5. diğer ikisi ise 7. sınıfa devam etmektedir. Araştırma Denekler Arası Çoklu Yoklama Deseni'yle yapılmıştır. Verilerinin toplanabilmesi ve öğretim amacı ile hayvanları tanıtan tanımsal türde toplam 25 metin yazılmıştır. Metinlerin uzunluğu ortalama 350 kelimedir. Ayrıca her metine göre okuduğunu anlama ölçü aracı geliştirilmiştir. Ölçü araçları metindeki bilgi birimlerini ölçen 13 açık uçlu sorudan oluşmuştur. Deney sürecinde her öğrencinin en az üç oturum başlama düzeyi belirlenmiştir. Kararlı bir başlama düzeyi verisi elde edildikten sonra Çok Ögeli Bilişsel Strateji Öğretimi metin yapısı öğretimi, model olma, rehberli uygulama ve bağımsız uygulama aşamalarında uygulanmıştır. Öğretim sonu değerlendirme başlama düzeyinde olduğu gibi yapılmıştır.

Araştırma sonucunda, Uyarlanmış Çok Ögeli Bilişsel Strateji Öğretimi'nin üç öğrencide de, tanımsal metinleri anlamalarında etkili olduğu ve öğrencilerin

edindikleri becerileri sürdürdükleri belirlenmiştir. Sonuçlar tartışılmış, araştırmaya ve uygulamaya yönelik önerilere yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Okuduğunu Anlama, Bilişsel Strateji Öğretimi, Zihinsel Engelli Öğrenciler, İlköğretim

Effectiveness of Modified Multi-Component Cognitive Strategy Instruction on Mentally Retarded Students' Comprehension of Expository Texts

Abstract

The purpose of this study is to determine effectiveness of Modified Multi-Component Cognitive Strategy Instruction with mentally retarded students' skills in reading comprehension of descriptive expository texts. Multi Component Strategy Instruction consists of text structure instruction, pre-reading, while-reading and post-reading comprehension strategies. In the construction of the strategies, POSSE, a strategy instruction model developed by Englert & Mariage (1991), was used. Furthermore, the instruction was modified in accordance with the instruction stages of Self-regulating Strategy Development Approach (Graham & Haris, 2005; Mason, 2004; Mason, Moadan, Hedin, & Corso, 2006).

Three mentally retarded students attending mainstreaming education classes at a primary school in Ankara participated in the research. The students were between the ages of 12 and 13 and one was in the fifth-grade, while the other two were in the seventh-grade. The design of the study was multiple probe design across subjects. A total of 25 descriptive passages introducing animals were written and used during intervention implementation. The average length of each passage was 350 words. Moreover, for each passage, a reading comprehension test was developed. Each test consists of 13 literal questions that measure the information units of a passage. During the experiment process, at least three sessions were administrated to determine the baseline level of each student. After

a stable baseline data was obtained, Modified Multi Component Cognitive Strategy Instruction was implemented at text structure instruction, modeling, guided implementation and independent implementation stages. Post-instruction assessment was administered as in during baseline activities.

Results of the study show that the Modified Multi-Component Strategy Instruction is effective on the students' comprehension of descriptive expository texts and enable the students to maintain the acquired skills. Research findings are discussed and implications for future research are presented.

Keywords: Reading comprehension, Cognitive Strategy Instruction, mentally retarded students, primary education

Kaynakça

Englert, C. S., & Mariage, Troy V. (1991). Making students partners in the comprehension process: organizing the reading "POSSE". *Learning Disability Quarterly*, *14*, 123-138.

Graham, S. & Haris, K. R. (2005) *Writing better. Effective strategies for teaching students with learning difficulties,* Baltimore-Maryland; Paul H. Brookes.

Mason, L. H. (2004). Explicit self-regulated strategy development versus reciprocal questioning: Effect on expository reading comprehension among struggling readers. *Journal of Educational Psychology*, *96*, 283-296.

Mason, L. H., Moadan H., Hedin L, & Corso L. (2006). Self-regulated strategy development instruction for expository text comprehension. *Teaching Exceptional Children, Mar/Apr,* 47-52.